

**КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Відповіді III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади
з української мови і літератури
2021-2022 н.р.**

11 клас

2. Доберіть українські відповідники до іноземних слів та складіть із кожним по одному реченню.

Олдскульний – застарілий, несучасний;

дедлайн – реченієць: крайній термін (дата або/чи час), до якого має бути виконано певне завдання;

скіл – навичка, вміння, навик, управність;

хайп – шум, гамір, ажіотаж і галас (в медіа, в ЗМІ, в інтернеті тощо) навколо якої-небудь події або будь-якої особистості; інтенсивна реклама, розкручування; піар; значна увага, захват, інтерес, галас довкола чогось.

3. Поясніть лексичне значення слів.

Атлас (систематизований збірник географічних чи історичних карт, зображень рослин, тварин, малюнків, таблиць тощо) / атлас (гладенька шовкова або напівшовкова тканина).

Гладкий (без загинів, виступів, западин; рівний)/гладкий(який має повне тіло; вгодований, ситий).

Ірис (те саме, що півники (квітка)/іріс (гатунок цукерок у вигляді кубиків шоколадного кольору).

Наречений (заст. Дієпр. пас. мин. ч. до *нарекати*) /наречений (1. Те саме, що названий; 2. Чоловік (жінка) стосовно до того, з ким має одружитися).

Обід (зовнішня частина колеса, звичайно обведена шиною)/обід (споживання їжі серед дня, між сніданням і вечерею).

Терен (колючий куш родини розових, що дає темно-сині їстівні плоди з терпким кисло-солодким присмаком; плоди цієї рослини)/терен (місцевість, територія).

4. Від поданих власних назв утворіть іменники на означення осіб чоловічої та жіночої статі за національність чи територіальною ознакою.

Данія – данець, данка; (рідше – датчанин, датчанка);

Франція – француз, французенка;

Варшава – варшав'янин, варшав'янка;

Ірак – іракець, жителька Іраку;

Луцьк – лучанин, лучанка;

Прага – пражанин, пражанка.

5. Запишіть речення, розставте пропущені розділові знаки, побудуйте його структурну схему, зробіть повний синтаксичний розбір (підкресліть члени речення, надпишіть над кожним словом частини мови, дайте загальну характеристику всій конструкції й компонентами як простим реченням.

Займ. ім. дієсл. дієсл. прикм. ім. прийм. займ. ім. сп. дієсл. прийм.
Кожен українець має оголосити воєнний стан у своїй душі й мобілізуватися на
 займ. ім. ім. сп. сл.
своєму фронті: (або ; - обидва варіанти вважати правильними) націю, яка
 дієсл. займ. ім. ім. дієприкм. присл. присл. дієсл. присл.
обороняє свій край, народ, мобілізований духовно, неможливо перемогти, тому
 займ. дієсл. дієсл. ім. дієприсл. присл. сп. сл. займ. дієсл. дієсл. прикм. част. дієприсл.
кожен має бути воїном, воюючи там, де він може бути успішним, не перекладаючи
 займ. ім. прийм. займ.
свою роботу на інших (Євген Сверстюк).

[]: [ім. ..., (яка...),], [], (де ...).

Розповідне, неокличне, складне, багатоконпонентне, складається із 5 частин, з різними видами зв'язку (безсполучниково-сполучникове (вид сполучникового – підрядний).

Засоби зв'язку: інтонація, сполучне слово «яка» при підрядному означальному, сполучне слово «де» при підрядному місця. Розділові знаки виставлені згідно з правописом на межі компонентів складного речення, а також коми на позначення однорідних додатків, відокремленого означення та відокремлених обставин.

1 – умовно просте, двоскладне, повне, поширене, ускладнене однорідними присудками;

2 – умовно просте односкладне, безособове, повне, поширене, неускладнене;

3 – умовно просте, двоскладне, повне, поширене, ускладнене однорідними додатками й відокремленими означеннями, вираженими дієприкметниковим зворотом;

4 – умовно просте, двоскладне, повне, поширене, ускладнене відокремленою обставиною, вираженою дієприслівниковим зворотом;

5 – умовно просте, двоскладне, повне, поширене, ускладнене відокремленою обставиною, вираженою дієприслівниковим зворотом.

6 балів

6. Дайте розгорнуту відповідь на запитання.

Причини виникнення, етапи розвитку та особливості розвитку модернізму в українській літературі наприкінці XIX на початку XX століття.

Орієнтовна відповідь

Розчарування в життєвій дійсності та художньому реалістичному способі її відтворення спричинило зацікавлення новітніми філософськими теоріями та появу нових художніх напрямів, які отримали назви декадентських, авангардистських та модерністських. Французьке слово "декаданс" означає занепад, "авангард" – передова охорона, а "модерн" - сучасний, найновіший. Цими термінами почали позначати якісно нові явища в літературному процесі, ті, що стояли на передових, авангардних позиціях та були пов'язані із занепадом і кризою суспільної думки й культури, з пошукуванням позитивних ідеалів, звертанням у цих пошуках до Бога та віри, до містичного та ірраціонального.

Модернізм - загальна назва напрямів мистецтва та літератури кінця XIX - поч. XX ст., що відображували кризу буржуазної культури і характеризували розрив із традиціями реалізму та естетикою минулого. Модерністи вважали, що не

треба шукати у творі мистецтва якоїсь логіки, раціональної думки. Тому мистецтво модернізму і носило переважно ірраціональний характер.

Загальні риси модернізму:

- о особлива увага до внутрішнього світу особистості;
- о проголошення самоцінності людини та мистецтва;
- о надання переваги творчій інтуїції;
- о розуміння літератури як найвищого знання, що здатне проникати у найінтим-ніші глибини існування особистості і одухотворити світ;
- о пошук нових засобів у мистецтві (метамова, символіка, міфотворчість тощо);
- о прагнення відкрити нові ідеї, що перетворять світ за законами краси і мистецтва.

Етапи розвитку:

1. Декаданс (від фр. *decadence* – занепад). Явища, подібні до цього, характерні для періоду занепаду будь-якої культурно-історичної епохи (руйнування звичайної моделі життя в уяві багатьох сучасників ототожнюється зі вселенською катастрофою). Декаданс, що постав із занепадом реалістичної доби, набув поширення наприкінці XIX – на початку XX ст.. у Франції, а тоді в інших європейських країнах. Для нього прикметний 1) песимізм: у світі неподільно панує зло, потворність, хаос, і людина не здатна цьому зарадити. Тому з'являються 2) фаталізм, сумовитість, страх перед життям, відчуття безмежної втоми, відчаю, зневіри в людині, прагнення забуття, втечі від реальності. У мистецькій практиці 3) розкривається краса згасання, смерті, перевага блідих барв, мінорні ритми
2. Наступний етап – власне модернізм. Це період розквіту напрямку, що тривав від початку приблизно до 60-х років XX ст.
3. Авангардизм (від фр. *avant* - попереду і *garde* - сторожа, передовий загін). Цей етап виник у роки Першої світової війни і в різних формах продовжує існувати досі.

У межах літературного модернізму виділяють напрямки: символізм, імпресіонізм, експресіонізм, футуризм, сюрреалізм, неоромантизм.

Український літературний модернізм виник разом із створенням львівської групи «Молода музика», які поширювали ідею «чистого мистецтва».

Модернізм в українській літературі — літературний стиль та період в історії української літератури, що досяг найбільшого поширення у 1900—1940-х роках, хоча його елементи присутні в літературному процесі до 1980-х років.

Одним із найважливіших гасел модернізму була ідея служіння красі й відмова від суспільно-політичної ангажованості. Попри те, що в українському літературному модернізмі ця тенденція не була центральною, він усе ж, виступав проти утилітарного призначення літературі, прикладом чого можуть слугувати статті Євшана, памфлети Хвильового, засади творчості Нью-Йоркської групи. У цьому український модернізм протистояв народництву та соцреалізму.

7. Бліц-опитування

– За якою ознакою можна розподілити подані прізвища українських письменників за групами?

«Празька школа»: Ю. Дараган, О. Лятуринська, О. Ольжич, О. Теліга, Є. Маланюк.

Неокласики: М. Рильський, М. Зеров, М. Драй-Хмара, П. Филипович.

Шістдесятники: Л. Костенко, В. Стус, В. Симоненко, , І. Драч.

8. Виконайте ідейно-художній аналіз (визначте проблематику, ідею, жанр поезії; окресліть художні засоби, поясніть особливості поетичного звукозапису; поясніть роль двох останніх рядків; укажіть особливості строфічної будови) ліричного твору Ліни Костенко.

Основна проблема: глобальна екологічна катастрофа під впливом інтенсивного техногенного розвитку цивілізації ХХ ст.

Ідея: важливість збереження природи як вічної, «священної» дійсності для існування людини й людства.

Жанр: гібридна лірична форма, синтез послання та медитації; ліричний вірш.

Художні засоби :

риторичні звертання: «Одкам'янійте, статуї античні, / одкам'янійте і кричіть на гвалт!», «Ліси мої, гаї мої священні! / Пребудьте нам вівіки незнищенні!).

риторичне запитання «Невже колись і їх уже не стане, / ні коника в реліктовій траві?»).

неологізм: одкам'янійте.

метофори: «В Лос-Анжелес пальми синтетичні / уже вросли коренем в асфальт.», «Там смог навис, і сонце тяжко гріє, / потік машин тісніший череди», «і алігатор міста – алергія – / виходить із асфальтів, як з води.», «дерева ідуть»;

персоніфікація: «Дерева вже тримаються за стіни, / вони ідуть із міста ледь живі.», «Сухі гілки – це вже вінок терновий.», «Останній клен світ за очі забіг.».

епітети: «реліктова трава», «останній клен», «єдиний лист», «гаї священні», «пальми синтетичні», «статуї античні», «потік машин», «вінок терновий»;

порівняння: «виходить із асфальтів, як з води»

Асонанси: наскрізні на і/и, а у першій строфі.

На о, и, і – у другій строфі.

Алітерація: спорадичні у межах словосполучень:

«В Лос-Анжелес пальми синтетичні

уже вросли коренем в асфальт.»;

«і алігатор міста – алергія –»; «залишиться єдиний лист кленовий».

Останні два рядки – це пуант, виконує роль смислової антитези супроти основного тексту, містить основну ідею.

Вірш нагадує сонетоїд (але із зайвим катреном) або рівнострофічний вірш (на основі катренів із дистихом у якості останньої строфи). **Розмір** – ямб зі спорадичним пірихієм у першій, другій і четвертій стопах. **Тип римування:** перехресне..